

Teraviljakaubandus OÜ ja Undverk Põllumajanduslik OÜ Rääbise ja Sireli seafarmide keskkonnamõju hindamise programmi avalik arutelu

PROTOKOLL

Aeg: 17. märts 2021, 18.00-19.25

Koht: MS Teams veebikeskkond

Osalejad:

*Teraviljakaubandus OÜ ja Undverk Põllumajanduslik OÜ (arendaja): Ronald Blumenau

*ELLE OÜ (eksperdid): Kaido Soosaar, Kerli Leetsaar

*Keskkonnamet (otsustaja): Ivo Ojamäe, Maikel Daniel

*muud huvigrupid: Jaan Hanst (lindistuses Kätlin Ridal nime all), Raino Häälme, Taimi Eesmäe, Evelin Pärn-Lee

Koosoleku juhataja: Kaido Soosaar (ELLE OÜ)

Koosoleku protokollija: Kerli Leetsaar (ELLE OÜ)

Protokolli koostamisel on kasutatud arutelu lindistust (lindistus on kättesaadav Keskkonnaameti dokumendiregistris, KMH-ga seotud dokumentide hulgas).

Protokolli pole kirjutatud kogu juttu. Jutust on püütud välja võtta küsimused, nende vastused ning muud olulised ettepanekud ja tähelepanekud.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ) avab avaliku arutelu ja tutvustab arutelu teemat.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ) annab ülevaate keskkonnamõju hindamise protsessist ja keskkonnamõjude hindamise programmist.

Ettekande slaidid on lisatud protokollile.

Jaan Hanst: Kas inimestel, kes praegu siin ei osale, on hiljem võimalik seda videot näha?

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Loomulikult.

Evelin Pärn-Lee: Ma eeldan, et peetakse protokollile. Loodan, et vähemalt on sealt näha, kes on osalised siin täna, mida ma ei nimetaks avalikuks aruteluks. Kui palju on täna siin kohalikke elanikke?

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): 3-4 inimest.

Evelin Pärn-Lee: Minu ettepanek on märkida protokollile, et see ei ole avalik arutelu. Avalik arutelu on ikka see, kui inimesed saavad kokku tulla ja avalikult arutada. Minu ettepanek on lükata ettepanekute esitamise tähtaeg edasi ning see ei saa olla varem kui Valitsus luba jälle rohkem kui kahel inimesel korraga kokku saada ja siis sellele veel otsa kaks nädalat.

Minu esimene küsimus on, kas arendajast endast saab sigade pidaja?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Täna me kasvatame Eestis ca 20 000 siga. Olen põllumajandusega tegelenud umbes 13 aastat. Mul on mitu osalust erinevates ettevõtetes. Ise hakkangi kasvatama sigu.

Evelin Pärn-Lee: Milline ettevõtte hakkab siis kasvatama sigu? Ma eeldan, et siia tuleb tegutseda läbinähtava taustaga ettevõtte, tegemist on korralike ärimeestega.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Mõlemad ettevõtted. Teraviljakaubandus OÜ on seal piirkonnas neli aastat kasvatanud sigu. Seakasvatus lõppes, kui tuli seakatki. Me oleme antud seafarmi investeerinud üle 1 miljoni euro. Täna tahaks investeringutega jätkata. Sigala katuse välja vahetada, tarastada, panna kiviparketid maha.

Evelin Pärn-Lee: Ettekandest kõlas väide, et ehitustegevus on nüüdseks tehtud ning ehitustegevuse mõju KMH-s ei hinnata. Samas öeldi, et hakatakse katust vahetama, seega ei ole kogu ehitustegevus tehtud.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Tegemist ei ole ehitusloa alusel oleva ehitustegevusega.

Evelin Pärn-Lee: Te väidate, et katusevahetus ei ole ehitustegevus?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Kui vahetan eterniitplaadi eterniitplaadiga, siis tegemist on ehitisteatisega. Me ei laienda midagi.

Evelin Pärn-Lee: Kuidas te tagate, et olemasolevas käitises haisu ei teki? Kas parim võimalik tehnoloogia, mida on vaja rakendada, on seal täna juba olemas?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Nende seadmete kohapealt, mis sinna paigaldatud on, on see parim võimalik tehnoloogia. Haisu koha pealt - see ongi keskkonnamõjude hindamise küsimus.

Evelin Pärn-Lee: Aga midagi te juurde ehitama ei hakka? Kõik mis tehnoloogia seal praegu on, selle pinnalt hakkab tootmine?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Kui KMH-ga leitakse, et me peaks näiteks hakkama filtreerima väljatõmmatavat õhku, siis me peame hakkama midagi juurde ehitama. Aga hetkel seda plaanis ei ole.

Evelin Pärn-Lee: Ma palun, et selle haisu koha kohta oleks protokollis märge.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Keskkonnamõjude hindamise aruandes me täpselt arvutame välja, kui suur on lõhna heitkogus ning kui kaugele ulatub lõhnahäiring.

Evelin Pärn-Lee: Kuna ehitati virtsahoidla?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Ma usun, et ehitati 2011.

Evelin Pärn-Lee: Kuidas on see ehitatud? Programmis oli kirjas, et see on betoneeritud põhjaga, aga millest tema küljed on?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Tegemist on betoneeritud rõngasmahutiga ehk ongi üleni betoonist.

Evelin Pärn-Lee: Kas hoidla mahutab vajaliku virtsakoguse?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Meie hoidla mahutavus on nii palju, et me saame seal kuni neli voo sigu läbi lasta. Lisaks on meil komplekslubadega kaetult kümneid tuhandeid kantmeetreid lägahoidlaid. Kuna selles piirkonnas on lähedal elumaja, siis siin me ei hakka rohkem läga hoiustama.

Evelin Pärn-Lee: Seadusest tulenev nõue on 8 kuud. 3000 kuupmeetrit ei ole piisav, et mahutada seal 8 kuu sõnnikut.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Sellepärast ongi võimalus anda see läga üle teisele ettevõttele.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Seadusest tulenev nõue ütleb, et kui sõnnik antakse lepingu alusel üle, siis käitises peab olema võimaldatud hoiustada tekkiva 1 kuu sõnniku kogus.

Evelin Pärn-Lee: Sellega me nõus ei ole. Sest iga kord kui te hakkate seal läga segama, siis tuleb sellest haisu. Ja seda infot programmist välja ei tule.

Lisaks ettekandes ütlesite, et kuna läga antakse teisele isikule üle, siis edasist sõnniku kätlemist ei hinnata. Sellega ma kindlasti nõus olla ei saa. Kindlasti peab olema hinnatud, mis toimub pärast, kui läga on üle antud teisele inimesele.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Kuna ühe ettevõttena tegeleme ka lägalaotamisega, meil on lägainjektoritega masinapark. Läga laotamegi endale kuuluvatele põllumajandusmaadele, kus injektoritega viiakse läga otse mulda.

Evelin Pärn-Lee: Kirjutate programmis, et hakatakse kasutama Katariina teed. See tee ei ole raskeveokitele sobilik. Kuidas on tagatud tolmu ärahoidmine, et teed ei oleks roopas ja igal pool ei oleks virts? Siis peaks käitaja tagama tee asfalteerimise?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Arendaja seisukoha pealt see paha mõte ei ole. Aga see teie jutt, et kõik on virtsane ja kõik upub, on nii vale jutt. Aga jah, see tee tuleks katta kõvakattega. Varem, kui seal loomi kasvasime oli probleem näha. Siis sai teed hõõveldatud ning auke lapitud. Seega siinkohal ei vaidle üldse vastu.

Evelin Pärn-Lee: Kas virtsahoidla on pealt kaetud?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Tegemist on pealt lahtise hoidlaga, aga seda on võimalik katta spetsiaalsete asjadega.

Evelin Pärn-Lee: Rääkisin Keskkonnaameti esindaja, kes ütles, et PVT ei ole enam näiteks sapuruga katmine, vaid selle peaks ikka kinni ehitama. Näiteks Rakvere Eksekol pole enam katmata hoidlaid. Või vähemalt alternatiividena hindate seda.

Kuidas on ettevõtted valmis hakkama saama eriolukorraga kui näiteks taas katk tule? Et ei tekiks sama olukorda kui eelmine kord, et surnud sead seal nädalaid sigala kõrval hunnikus seisid. Kuidas on tagatud, et kohalike elu ei oleks sellest kuidagi mõjutatud?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): On tulnud informatsioon, et on saadud valmis aafrika katkule vaktsiin. Selle aja peale kui me ükskord selle loani jõuame, siis suure tõenäosusega on need vaktsiinid ka Eestis kättesaadavad.

Kaido Soosaar selgitab, mis on KMH programmi olemus ja mis on KMH aruande olemus.

Jaan Hanst: Visuaalselt vaadates vajaks Sireli farmi katus ja ventilatsiooni kinnitused renoveerimist. Aastal 2011. makroflexiga need sinna kinnitati, mis ilmselt tänaseks päevaks ei toimi ja kõik lekib ja sajab läbi.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Kindlasti. Koha on käinud ka inimesed Keskkonnaametist. Kui 9 aastat on asjad seisnud, siis enne tuleb need nagunii üle vaadata. Kui loa üldse saame. Mul ei ole praegu mõtet sinna raha juurde investeerida, kui võibolla aasta aega vaidleme veel lubade üle. Kindlasti saavad need tehtud, ei maksa muretseda.

Jaan Hanst: ELLE ütles, et kuna ehitustegevus on põhiliselt tehtud, siis nad ehituse poolega ei tegele.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Hooned on ehitatud ja rekonstrueeritud ehituslubade alusel, vald on välja andnud kasutusload ja nüüd kui plekk on natuke lumega kahjustada saanud või kui kuskil tilgub midagi läbi, siis see ei puutu KMH-sse.

Jaan Hanst: Mind huvitab just see, et Sireli sigalale paigaldati plekkkatus, mille korstnaid viimistleti väljastpoolt makroflexiga ehk ehitati nii, mis ei olnudki mõeldud kestma. Keegi peaks need ekspertiisi korras üle vaatama.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Sellisel kujul ventilatsioonikorstnaid läbi katuste paigaldatasegi.

Jaan Hanst: Minu lootus oli, et äkki siiski ELLE vaatab need hooned ka üle.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Me võime kaaluda ehitustegevuse hindamise kaasamist KMH aruandesse.

Jaan Hanst: Kuidas siiski ei kavatseta hinnata, mis mõju on sellel, kui sõnnik farmist välja läheb. Näiteks müra transpordist, et sada korda peab ju ikka üks veok sõitma, et see hoidla virtsast tühjaks viia.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): See ongi KMH üks osa. Vaadatakse, palju tekib sõnnikut, kuidas see ära mahutatakse. Seda teemat kindlasti aruandes käsitletakse.

Jaan Hanst: Kuidas hinnatakse minireostust näiteks ümberkaudsetesse kaevudesse?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Sigala juurde on rajatud maa sisse nõuetele vastavad vahemahutid. Lägahoidla on hoidlastest üks parimaid lahendusi. See probleem võib tekkida seal lähedal asuvast veisepidamisest, kes hoiab oma sõnnikut maapinna peal, seega see reostus võib tulla sealt, aga kindlasti mitte meie sigalast.

Evelin Pärn-Lee: Kas ettevõtte ei võiks lasta teha lähedal asuvate kaevude veest analüüsi ning võtta kohustust seda aegajalt korrata? Ning siis seda tuleks KMH-s ka hinnata.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Meie sigalad on kinnised süsteemid, mis tähendab seda, et me maapinna peal mitte midagi ei hoiusta.

Evelin Pärn-Lee: Te ei saa tagada, et seda ei või ikkagi mingitel juhtudel juhtuda.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): On ette nähtud, et me peame tegema veeanalüüsi enda kaevuveele. Kui meie enda kaevus ei ole virtsa, miks peaks see siis olema 100 või 500 m kaugusel.

Evelin Pärn-Lee: Te ütlesite, et hindate mõju varale. Mul jäi ebaselgeks, mida te selle all silmas peate?

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Hindame eelkõige lõhna ja sellega seotud häiringutaset ning kas selle nõ häiringutaseme piiri sisse jääb elumaju, kelle vara võib seetõttu saada mõjutatud.

Evelin Pärn-Lee: Kas teil on siis mingi skaala, kuidas lõhna ja vara väärtust hindate?

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Me hindame, kas tekib eeldatavalt mõju või ei teki.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): KMH aruandes me leiamegi sobivad meetodid. Leitakse, kas KMH raames tekib probleem, kas sellised tegevused on lubatud või tuleb leida leevendusmeede. Programmis me ei pane selliseid asju paika.

Raino Häälme: Te ütlesite, et eelmise loomakasvatuse te lõpetasite katku tõttu. Millist katku te silmas peate?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Seakatku. Ennetava meetmena lõpetasime tegevuse.

Raino Häälme: Miks siis need loomad enne seda surid? Kas oli hoonel midagi viga või kasvatusmeetodis?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Nuumatsükliks 25-115 kg sureb 1-5% sigadest. Kuna seal kasvatati ca 6000 siga, siis võtke sealt 5% ja see on täiesti normaalne. Suremus ei ole kunagi ületanud normaalsuse piire.

Evelin Pärn-Lee: Kuna laudad said rekonstrueeritud 2011. ja 2016, siis kas siis kehtiv PVT ei ole tänaseks vananenud? Mis on täna parim võimalik tehnoloogia? Kust ma näen seda tänast parimat võimalikku tehnoloogiat?

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Selleks on spetsiaalsed dokumendid, mille kohta me võime kuhugi viite panna.

Keskkonnaamet lisas MS Teams vestlusaknasse viite: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017D0302&from=EN#ntr4-L_2017043ET.01023201-E0004

Evelin Pärn-Lee: Ma kindlasti tutvun sellega, eriti ei saa ma nõustuda sellega, et virtsahoidla ei ole kaetud, et see ei saa olla nii.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): PVT kohaselt peabki olema hoidla kaetud ning üks katmisviis on ka looduslik koorik. Sellega me esialgu ka arvestame ning teeme arvutused ning siis selgub, kas on vaja rakendada lisameetmeid.

Evelin Pärn-Lee: Mida te siis hindate seal? Haisu?

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Jah.

Evelin Pärn-Lee: Mina tahaks juba programmis näha, et erinevate alternatiividena analüüsitakse erinevaid katmisi.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Ma kommenteeriks PVT-d. Ettevõtte taotleb hiljem kompleksluba, mistõttu tema tegevus peabki vastama PVT-le, mis on eraldi välja töötatud seakasvatusele. Kui need nõuded ei ole täidetud, siis ei olegi ettevõttel võimalik keskkonnaluba saada.

Evelin Pärn-Lee: Kas Keskkonnaamet rahuldab meie kogukonna taotluse, et me saaksime veel korra kokku, kus siis kõik saaksid oma ettepanekud ja märkused veel programmi lisada?

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Mitu inimest peaks avalikul arutelul osalema, et sellel oleks nõ avaliku väljapaneku mõõt?

Ivo Ojamäe (Keskkonnaamet): Tegemist on täiesti eriolukorraga. Oleks mõistlik kui saadakse kohapeal kokku. Kuna Veski külalistemajas seda teha ei saanud, siis kogukonna poolt tehti ettepanek teha seda külaplatsi peal. Arvan, et see praegune ei ole väga efektiivne kaasamismeetod ning kui kellelegi ei meeldi, siis vaidlustatakse kohtus. Lihtsam oleks teha täiendav arutelu suvisel ajal.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Kas kellelgi on informatsiooni, et keegi ei saanud tulla ja sellepärast jäi tal programmi täiendamiseks ettepanek tegemata?

Jaan Hanst: Mina saan rääkida viie inimese eest.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Kas neil oleks olnud lisaettepanekuid?

Jaan Hanst: Kindlasti oleks nad juba osad vastused oma küsimustele siit juba saanud. Aga ma ei saa ka täielikult nende eest vastata. Aga osalejaid oleks olnud kindlasti rohkem kui see oleks olnud nõ näost näkku.

Evelin Pärn-Lee: Rääbise külas on kortermaja, kus mitu perekonda hea meelega kaasa räägiksid. Koguaeg kumab läbi, et Rääbise küla elanik. Aga mina olen Tõikvere küla elanik ehk see ei ole ainult Rääbise küla teema. Seega huvitatuid inimesi on palju rohkem. Keskkonnaamet tõmbas nõ 1 km piiri käitisest, kes siis kaasati. Puudutatuid inimesi võib aga ju olla rohkem kui 1 km. Täna ei ole pakutud võimalust, et kõik inimesed saaksid osaleda.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Terve elu ei saa seisma jääda, sest me ei tea, kui kaua koroonasituatsioon kestab. Keskkonnaamet peab otsustama, mis saab edasi.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Järgnevalt me täiendame programmi. Seejärel Keskkonnaamet otsustab, kas on oluline info jäänud saamata, et saaks protsessiga edasi minna. Kui see niimoodi on, siis peaks tegema uue arutelu.

Evelin Pärn-Lee: Ma loodan, et Keskkonnaamet saab aru, et inimesed ei ole piisavalt saanud oma arvamust avaldada. Sest täna on see hetk, milleni saab ainult lisada seda, mida soovitakse

programmi lisada. Tuleb teha uus arutelu ning jagada infot laiemalt kui ainult see, et saatsite kirja ainult 80-le inimesele. See info tuleb Vooremaas avaldada, poe juurde panna ja oma omalt poolt teeks ka kõik, et rohkem inimesi osaleks sellel avalikul arutelul.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Ma ei ole arutelu uuesti kordamise vastu, aga koguaeg räägitakse, et kohe saab koroonaläbi, aga nüüd me oleme Eestiga selles osas esikohal. Kas ei saaks, et me kasvõi tähitud kirjaga küsime kõigilt asjaosalistelt arvamust?

Ivo Ojamäe (Keskkonnaamet): Praegu läksid teated ajalehte Vooremaa, bussipeatustesse. Sama protseduur tuleb teha, kui peaks toimuma uus arutelu. Ja mulle aina rohkem tundub, et oleks mõistlik. Loota, et suvel läheb olukord paremaks. Vaidlustamise risk on ettevõtjal.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Risk muidugi on, aga risk on ka see, et me ei saa seda teha suvel ega sügisel. Mul ei ole korraldamise vastu midagi, kui me teaks, kuna me seda teha saaksime, aga me ju ei tea.

Kerli Leetsaar (ELLE OÜ): Kas üks verisoon ei saaks olla selline, et aruande avalikul arutelul tuleksid elanike poolt täiendavad soovid?

Evelin Pärn-Lee: Mina olen aru saanud, et ainult täna on see hetk, mil saab veel esitada programmi ettepanekuid. Kui te kinnitate, et juriidiliselt oleks see võimalik, et olete kohustatud ka siis aruannet ettepanekute alusel täiendama, siis võib ka aruande faasis seda teha.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Praegu me paneme paika valdkonnad, kus me näeme, kus võib tekkida oluline keskkonnamõju ning mida me aruandes peame hindama. Aruandes hinnangu andmisel vaadatakse seadusandlust, leitakse lahendus.

Ivo Ojamäe (Keskkonnaamet): Variant oleks ka see, et anda praegu veel täiendav aeg ettepanekute esitamiseks. Praegu pole ühtegi kirjalikku märkust tulnud. Näiteks kaks nädalat lisaajaga.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Nõus. Ekspertühmal poleks selle vastu midagi, et näiteks kuu lõpuni anda lisaajaga.

Evelin Pärn-Lee: Mul on ettepanek, et see aeg oleks pikem - neli nädalat.

Ronald Blumenau (Teraviljakaubandus OÜ): Minul kuu aja vastu midagi ei ole.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ): Võtame viimaste ettepanekute esitamise kuupäevaks 19.04.

Kaido Soosaar (ELLE OÜ) lõpetab avaliku arutelu.